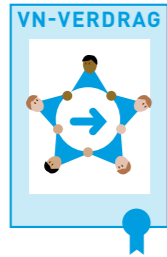


INSPIRATIEDOSSIER

VN-VERDRAG EN ZORGORGANISATIES

WERKEN AAN INCLUSIE ONDERBOUWD



SAMENGEVAT
VOORAF

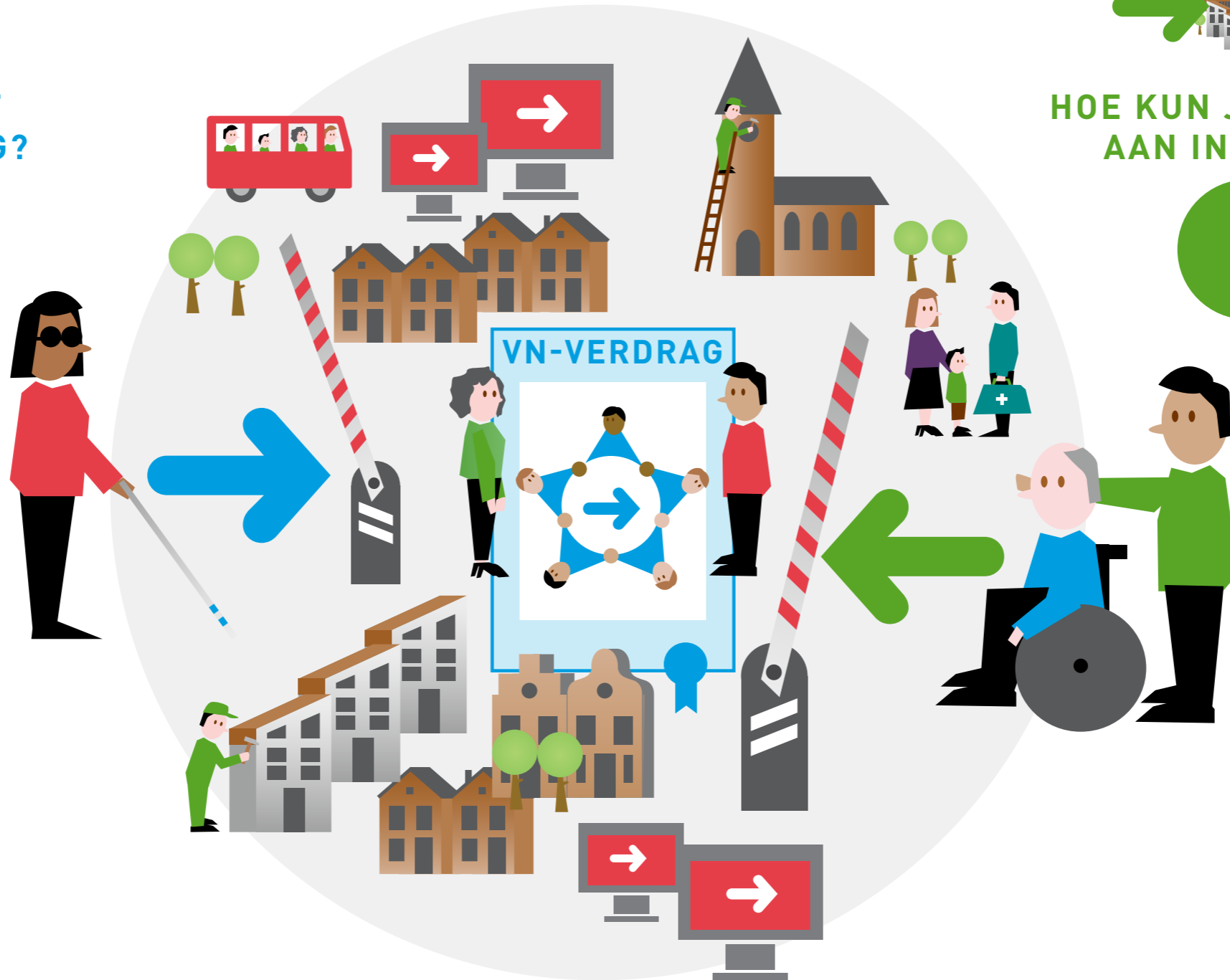
WAT IS HET
VN-VERDRAG?

1



HOE KUN JE WERKEN
AAN INCLUSIE?

2





SAMENGEVAT

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

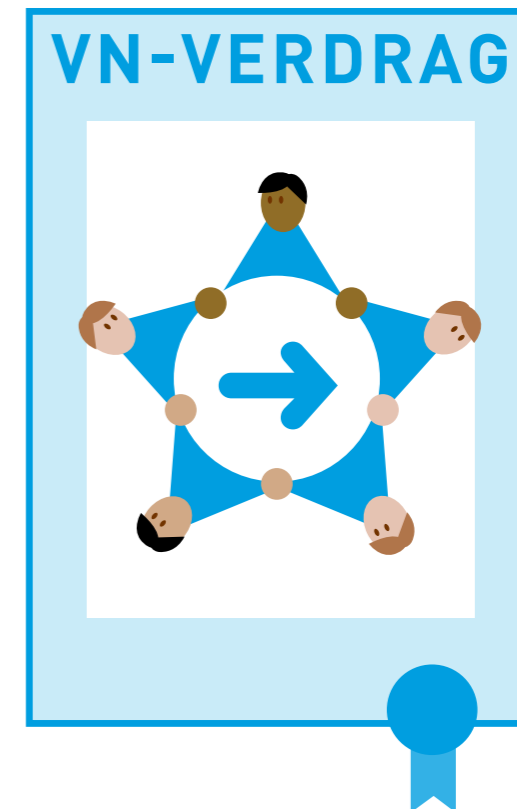
ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

- Het VN-verdrag gaat over inclusie en een inclusieve samenleving waarin iedereen erbij hoort en waaraan iedereen kan deelnemen.
- Werken aan inclusie is nodig: mensen met beperkingen verkeren nog steeds in een achterstandspositie.
- De overheid heeft een belangrijke verantwoordelijkheid bij het implementeren van het VN-verdrag, maar het is een opgave voor en verantwoordelijkheid van de hele samenleving, dus ook de zorg.
- Het VN-verdrag gaat over drempels wegnemen - letterlijk en figuurlijk - voor alle soorten beperkingen op allerlei beleidsterreinen (niet alleen fysieke toegankelijkheid maar ook toegankelijke informatie en deelname aan onderwijs, werk en vrijetijd).
- De inspraak van mensen met beperkingen is daarbij onmisbaar: 'nothing about us without us!'
- Werken aan inclusie gebeurt geleidelijk, stap voor stap, en mag geen onevenredige belasting vragen.
- De focus ligt op algemeen beleid ('design for all') waar iedereen profijt van heeft. Pas als dat niet voldoende is, volgt specifiek beleid. Regel het van te voren goed en niet achteraf.
- Kijk naar de mogelijkheden en denk in oplossingen (zet een andere bril op).
- Doe het samen, werk in co-creatie.



TERUG



VERDER

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

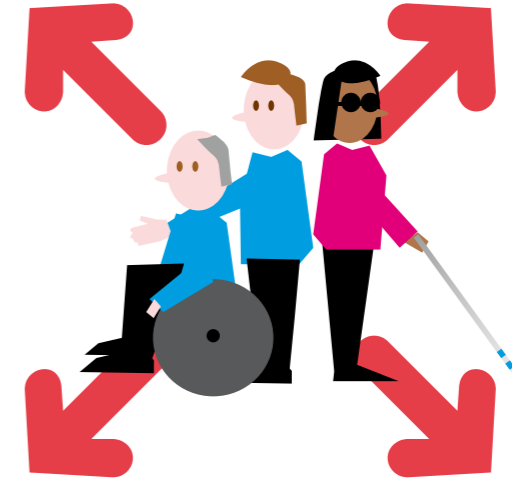
COLOFON

VOORAF

Meedoen in de samenleving is lang niet voor iedereen vanzelfsprekend. Luisteren naar een omroepbericht op het station, over een drempel stappen, een brief van de gemeente begrijpen of naar het toilet gaan. Doodgewone dagelijkse dingen die veel problemen kunnen opleveren voor mensen met een beperking. Jij, als zorgprofessional, weet dat natuurlijk allang, maar hoe zit het met de rest van de samenleving? Is die in staat en bereid zich in te leven in deze grote groep medeburgers? En hoe kun jij die beweging ondersteunen? Daarover gaat dit inspiratiedossier.

Het VN-verdrag

Mensen met een beperking moeten op alle gebieden volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Dat bepaalt het VN-verdrag over de rechten van personen met een beperking (hierna VN-verdrag) dat sinds juli ook in Nederland van kracht is. Het VN-verdrag gaat over alle terreinen van het leven. Het draagt bij aan een inclusieve samenleving. Er staat onder andere in dat mensen met een beperking recht hebben op werk, onderwijs, zorg en toegang tot informatie. Zij hebben net als ieder ander het recht om deel te nemen aan sport, cultuur en recreatie. Ook hebben zij het recht zelfstandig te wonen, een gezin te vormen en zelf beslissingen te nemen (zo nodig met ondersteuning).



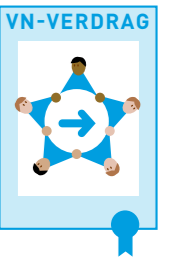
Wat kunnen zorgorganisatie doen?

Het VN-verdrag is gericht op de overheid (rijk, provincies en gemeenten). Deze moet ervoor zorgen dat mensen met een beperking van al hun rechten gebruik kunnen maken. Als mensen met een beperking daarin worden belemmerd, kan de overheid hierop worden aangesproken. Maar ook andere partijen hebben een verplichting om te werken aan het VN-verdrag. Als zorgprofessional kun je daar ook een steentje aan bijdragen. Jij hebt immers dagelijks contact met mensen met een beperking en weet daardoor als geen ander wat er speelt. Het VN-verdrag kan je werk ondersteunen en onderbouwen. Hoe, dat lees je in deze inspiratiebundel.



1

HET VN-VERDRAG



SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

De Verenigde Naties namen het VN-verdrag in december 2006 aan. In 2007 is het verdrag door Nederland ondertekend. Op 14 juli 2016 is het verdrag door de Nederlandse regering geratificeerd (of bekrachtigd) zodat iedereen er nu mee aan de slag moet.

Het VN-verdrag bouwt voort op de bestaande mensenrechtenverdragen en de VN Standaardregels voor Gelijke Kansen voor mensen met een beperking die sinds 1993 gelden. Met de ratificatie van het VN-verdrag verplichten landen zich te werken aan een inclusieve samenleving.

Waarom een VN-verdrag?

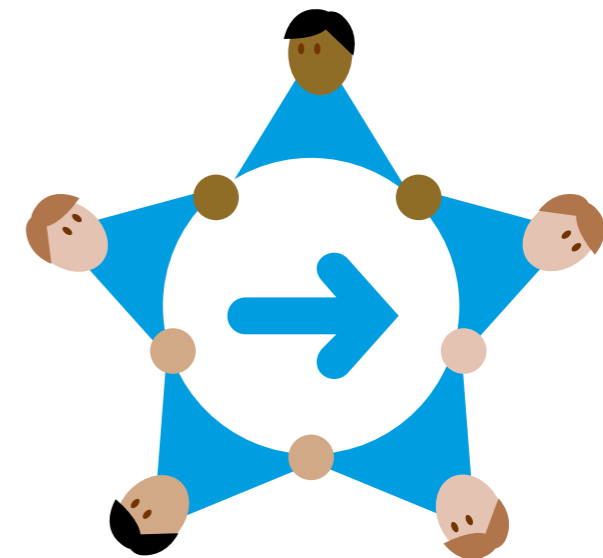
Het VN-verdrag is nodig omdat de rechten van mensen met een beperking nog niet goed beschermd werden en ze zich wereldwijd nog steeds in een achtergestelde positie bevinden. Mensen met een beperking komen dagelijks drempels tegen in de samenleving. Niet alleen fysieke drempels in de vorm van ontoegankelijke scholen, winkels of uitgaansgelegenheden, maar ook communicatieve of sociale drempels in de vorm van onbegrijpelijke informatie, uitsluiting of discriminatie. Het openbaar vervoer is voor sommigen niet goed toegankelijk. Toelating op een school is niet altijd vanzelfsprekend. Een baan vinden kan lastig zijn en stemmen is niet altijd mogelijk. Zo zijn er nog wel meer dagelijkse belemmeringen te noemen. Maar ook bejegening is een punt. Mensen met een beperking worden vaak anders behandeld, ze worden nagekeken op straat en er worden opmerkingen over hen gemaakt.

Mireille de Beer, ervaringsdeskundige bij Vilans, schreef [een blog](#) over haar ervaringen.



Het verdrag biedt handvatten om de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Het verplicht de overheid haar wetten en beleid in overeenstemming met het verdrag te maken. Bovendien maakt het de positie van personen met een beperking sterker, omdat het verdrag bepaalt dat mensen met een beperking regie over hun eigen leven hebben. Iedereen moet de kans hebben zijn leven in te richten zoals hij of zij dat wil. En als daarvoor ondersteuning nodig is, dan moet dat georganiseerd worden, zegt het VN-verdrag.

Op de website van belangenvereniging door en voor mensen met een verstandelijke beperking LFB vind je een [boekje](#) over het VN-verdrag in begrijpelijke taal.



2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

TERUG



VERDER

WAT IS HET VN-VERDRAG?

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

Strikt genomen gaat het VN-verdrag over algemene mensenrechten. Het verdrag benadrukt dat die rechten ook gelden voor mensen met een beperking. Daarnaast benadrukt het verdrag het belang van toegankelijkheid en persoonlijke mobiliteit voor mensen met een beperking. Het is nodig om deze zaken goed te regelen, zodat de al bestaande mensenrechten binnen het bereik van mensen met een beperking komen. Want wat heb je aan het recht om mee te doen aan het culturele leven als je niet naar of in het museum of de concertzaal kunt komen?

Bekijk het [filmpje](#) Gewoon gelijk op de website van Ieder(in), dit laat in eenvoudige taal zien wat het verdrag inhoudt.



Grondbeginselen van het VN-verdrag

- Respect voor de inherente waardigheid, persoonlijke autonomie, met inbegrip van de vrijheid zelf keuzes te maken en de onafhankelijkheid van personen
- Non-discriminatie
- Volledige en daadwerkelijke participatie in, en opname in de samenleving
- Respect voor verschillen en aanvaarding dat personen met een beperking deel uitmaken van de mensheid en menselijke diversiteit
- Gelijke kansen
- Toegankelijkheid
- Gelijkheid van man en vrouw
- Respect voor de zich ontwikkelende capaciteiten van kinderen met een beperking en eerbiediging van het recht van kinderen met een beperking op het behoud van hun eigen identiteit.

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

Het VN-verdrag bestaat uit 50 artikelen. De artikelen beschrijven afspraken tussen de deelnemende landen over de rechten van mensen met een beperking. Die afspraken gaan over regels, rechten en plichten en hoe de overheid en zorg- en welzijnsorganisaties die moeten toepassen en naleven. Het verdrag verplicht de overheid te zorgen voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen en keuzevrijheid heeft (inclusieve samenleving). Daarnaast geldt in Nederland de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Deze wet verbiedt discriminatie.

Belangrijke artikelen in VN-verdrag

Het gaat te ver om alle artikelen uit het verdrag hier te noemen, maar we kunnen er wel een paar belangrijke uithalen:

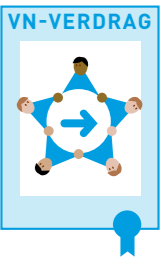
- Toegankelijkheid (artikel 9)
- Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij (artikel 19)
- Persoonlijke mobiliteit (artikel 20)
- Vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie (artikel 21)
- Onderwijs (artikel 24)
- Werk en werkgelegenheid (artikel 27)
- Deelname aan cultuur, recreatie, vrije tijd en sport (artikel 30)

COLOFON

TERUG



VERDER



HET 16-PUNTENPLAN

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

Het College voor de Rechten van de Mens heeft als toezichthouder de taak om de naleving van het VN-verdrag te bevorderen. Het College is met veel mensen en organisaties in gesprek gegaan over de vraag hoe we er in Nederland voor kunnen zorgen dat mensen met een beperking volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. In oktober 2016 presenteerde het College aan VWS 16 punten die daarvoor belangrijk zijn. Het College dringt er bij VWS op aan dit 16-puntenplan te gebruiken om dat voor elkaar te krijgen.

Toegankelijkheid

- 1 Zorg voor bewustwording over toegankelijkheid in de fysieke en de digitale omgeving bij opdrachtgevers, ontwerpers, bouwers en controleurs. Ga uit van het principe 'design for all'.
- 2 Houd rekening met de breedte van het begrip 'toegankelijkheid'. Het gaat niet alleen om fysieke beperkingen maar ook om visuele, auditieve, verstandelijke en psychische beperkingen.

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij

- 3 Bevorder zelfstandig wonen, ook voor mensen in een zorginstelling, zodat voldoende recht wordt gedaan aan de autonomie van mensen met een beperking.
- 4 Stimuleer dat woningen worden gebouwd die geschikt zijn voor mensen met een beperking.
- 5 Zorg ervoor dat bij zelfstandig wonen tegemoet wordt gekomen aan de daadwerkelijke behoefte aan ondersteuning van mensen met een beperking.

Onderwijs

- 6 Onderzoek wat nodig is om van passend onderwijs inclusief onderwijs te maken.

- 7 Neem concrete maatregelen om thuiszitters weer het onderwijs in te krijgen.
- 8 Zorg dat de wens van het kind uitgangspunt is bij het te volgen onderwijs.
- 9 Zorg in docentenopleidingen voor het reguliere onderwijs voor kennis over onderwijs aan leerlingen met beperkingen.

Werk

- 10 Zorg ervoor dat werk voor mensen met een beperking lonend, relevant en duurzaam is. Voer de Participatiewet zodanig uit dat er ruimte bestaat voor individuele benadering.
- 11 Maak het mogelijk en aantrekkelijk voor werkgevers om mensen met een beperking duurzaam aan te nemen: voor langere tijd en met de juiste benodigdheden.
- 12 Maak gebruik van goede voorbeelden van werkgevers die erin slagen om mensen met een beperking binnen te halen en te behouden.

Algemeen

- 13 Betrek mensen met een beperking op alle niveaus bij besluitvorming.
- 14 Geef mensen met een beperking voorlichting over mogelijkheden om misstanden aan de kaak te stellen en faciliteer klachtinstanties om hun werk adequaat te verrichten.
- 15 Verzamel gegevens over structuren, processen en uitkomsten van beleid die mensen met een beperking aangaan. Pas beleid en wetgeving waar nodig aan.
- 16 Betrek alle ministeries bij de implementatie van het VN-verdrag.

LEES MEER

- Lees meer op de [website](#) van het College voor de rechten van de mens
- De volledige tekst van het VN-verdrag lees je op vnverdragwaarmaken.nl



STAP VOOR STAP

- SAMENGEVAT
- VOORAF
- 1
- WAAROM DIT VERDRAG?
- WAT IS HET VN-VERDRAG?
- HET 16-PUNTENPLAN
- STAP VOOR STAP
- BETROKKENEN

- 2
- WERKEN AAN INCLUSIE
- VN-VERDRAG IN JE WERK
- ZELF BEGINNEN IN DE ZORG
- CASE: DE ZIJLEN
- CASE: PRISMA
- COLOFON

Landen die het VN-verdrag hebben geratificeerd, hoeven niet alles in één keer op orde te hebben. Zij moeten aan een internationaal mensenrechtencomité laten zien welke stappen ze zetten. Dit comité beoordeelt of de voortgang voldoende is. De maatregelen moeten bovendien redelijk zijn. Dat betekent dat zij niet mogen leiden tot onevenredige of onnodige overlast voor anderen. Er moet gezocht worden naar een oplossing, maar als dit echt niet mogelijk is, of de kosten zijn daarvoor onevenredig hoog, dan is de aanpassing niet verplicht.

Kijken hoe we drempels in de samenleving kunnen wegnemen is meestal een goed begin. Echte, fysieke drempels, maar ook andere belemmeringen. Vaak kan dat al met hele kleine aanpassingen. Als je samen op zoek gaat naar een oplossing, dan kom je er meestal wel uit.

Algemeen waar mogelijk, specifiek waar nodig

Het VN-verdrag gaat uit van zoveel mogelijk algemeen beleid. Alleen als dat niet mogelijk is, moet er specifiek beleid komen.

Algemeen beleid heeft ook voordelen voor andere burgers. Een winkelstraat zonder paaltjes is niet alleen prettig voor iemand in een rolstoel, maar ook voor de vader of moeder met de kinderwagen, de dame met de rollator en of de jongen met het gebroken been die tijdelijk op krukken loopt. Begrijpelijke taal is niet alleen prettig voor mensen met een verstandelijke beperking, maar ook voor anderen die de taal niet goed beheersen.

Ook op andere terreinen heeft algemeen beleid de voorkeur. Een inkomen moet toereikend zijn, ook als je een beperking hebt. Vervolgens is het zaak de kosten zo laag mogelijk te houden, bijvoorbeeld door stapeling van eigen bijdragen voor mensen met aandoeningen en beperkingen te voorkomen. Pas in laatste instantie is specifiek beleid nodig, bijvoorbeeld het vergoeden van meerkosten als gevolg van een aandoening of beperking. Nu is het vaak nog precies andersom: we beginnen met specifieke maatregelen voor mensen met een beperking waardoor zij al meteen in een uitzonderingspositie zitten. Algemeen beleid waar alle burgers baat bij hebben, is beter.



WIE ZIJN BETROKKEN BIJ HET VN-VERDRAG?

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Het is de ambitie van VWS om iedereen zo lang mogelijk zo gezond mogelijk te houden. Ook wil het ministerie mensen met een beperking ondersteunen en maatschappelijke participatie bevorderen. Het ministerie heeft de taak om implementatie van het VN-verdrag in Nederland te bevorderen. In januari (2017) is VWS gestart met de campagne 'Meedoen met een handicap' om mensen bewust te maken en inzicht geven in wat zij zelf kunnen doen om mensen met een beperking volwaardig mee te laten doen aan onze samenleving.

www.meedoenmeteenhandicap.nl

College voor de Rechten van de Mens

Het College beschermt, bewaakt, belicht en bevordert de mensenrechten in Nederland door onderzoek, advies, voorlichting en het individueel oordelen in het geval van discriminatie. Bij het College kunnen mensen een klacht indienen als ze zich gediscrimineerd voelen, bijvoorbeeld op grond van hun beperking. Het College monitort hoe de implementatie van het VN-verdrag in Nederland verloopt. Rapporten hierover biedt het College aan bij de VN.

Ieder(in)

Netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte met een speciale website over het VN-verdrag: www.gewoongelijk.nl.

Coalitie voor inclusie

De Coalitie werkt aan het verbeteren van de samenleving en de mogelijkheden van deelname daaraan voor mensen met een verstandelijke, lichamelijke of psychische beperking. Ook op deze site is veel informatie over het VN-verdrag te vinden. De Coalitie werkt al jaren aan het bevorderen van inclusie en het waarmaken van het VN-verdrag in Nederland.

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

Brancheorganisatie voor aanbieders van zorg- en dienstverlening aan mensen met een handicap. De VGN is, met andere partijen, een speciale campagne gestart om het belang van het VN-verdrag duidelijk te maken bij een groot publiek, zie ook: www.nederlandonbeperkt.nu

Kennisplein Gehandicaptensector

De ontmoetingsplaats voor professionals uit de gehandicaptenzorg. Hier is veel informatie te vinden over hoe je als zorgprofessional kunt werken aan inclusie: [Hard\(t\) voor inclusie](#).

Movisie

Het landelijk kennisinstituut en adviesbureau voor het sociaal domein.

Vilans

Het landelijke kenniscentrum voor de langdurende zorg aan ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.

LFB

De belangenvereniging voor en door mensen met een verstandelijke beperking. Afdeling LFB Wolvega heeft een [boekje](#) over VN-verdrag



2

WERKEN AAN INCLUSIE



SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

Hoe kun je werken aan inclusie?

In een ideale, inclusieve samenleving hebben we de regie over ons eigen leven, doet iedereen mee op voet van gelijkheid, wordt niet gediscrimineerd en heeft iedereen toegang tot dezelfde voorzieningen en diensten. Bouwen aan zo'n samenleving begint met op een andere manier kijken naar mensen met een beperking en hun positie. Niet denken in beperkingen en onmogelijkheden maar in oplossingen en mogelijkheden. Bij alles wat we bedenken, maken of bespreken moeten we ons afvragen of we niet onbedoeld drempels opwerpen voor mensen met een beperking.

Veel van de dingen die in het VN-verdrag bepaald worden, vind jij, als zorgprofessional, waarschijnlijk al heel vanzelfsprekend. Het verdrag kan je wel een onderbouwing bieden voor je werk. En misschien zijn er ook dingen waar je zelf niet zo snel aan zou denken.

Wat is inclusie voor jou?

'Contacten houden, met Koos, de buurman, moeder, met Joop. En werk.' Bewoner



'Dat ik mee kan doen in deze samenleving, waar ik geaccepteerd word om wie ik ben en betrokken word en meegenomen word, vooral niet gezien wordt als speciaal maar als persoon. Inclusie is belangrijk voor mij omdat ik net als ieder ander gezien wil worden als mens.'

Ervaringsdeskundige

'Zo inclusief mogelijk samen leven op eigen kracht vanuit eigen regie. Van hoofd naar hart. Ieder mens is uniek, wederkerigheid, het gevoel erbij te horen, er te mogen zijn.'

Manager

MEEDOEN **Verschil mag er zijn**

Iedereen is gelijk **Welkom zijn**

ERBIJ HOREN
Elkaar accepteren

Niet uitfluiten

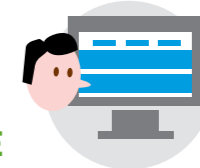
Gelijkwaardigheid

**EIGEN KEUZES
MAKEN**

Burgerrechten en burgerplichten

Hebben de mensen die jij ondersteunt voldoende inspraak?

Het VN-verdrag benadrukt dat inspraak en medezeggenschap van mensen met een beperking bij het maken van beleid belangrijk is. Zij zijn degenen die het beste kunnen vertellen waar zij drempels in de samenleving tegenkomen. Zij kunnen aangeven wat mogelijke oplossingen zijn. Landen, die het verdrag hebben geratificeerd, moeten bij nieuw beleid steeds overleggen met mensen met een beperking en hen actief betrekken via organisaties die hen vertegenwoordigen.



LEES MEER OVER INCLUSIE

- [Inclusie Startpagina](#), voor meer informatie over inclusie en definities over inclusie.
- [De pagina over inclusie](#) in de Canon Gehandicaptenzorg.

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

TERUG



VERDER



WAT BETEKEN HET VN-VERDRAG VOOR JOUW WERK?

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

Hoe kun je werken aan inclusie?

Het VN-verdrag gaat over inclusie. Dat vraagt een bepaalde deskundigheid van zorgmedewerkers. Bezig zijn met inclusie doe je met je hoofd, je hart en je handen. Dat heeft te maken met je kennis, je drijfveren en de manier waarop je werkt en dat is allemaal met elkaar verbonden. De zorg verandert nogal. Iedereen heeft het over de transities in de zorg en je hoort overal dat medewerkers niet moeten zorgen voor, maar zorgen dat. Die opvatting wordt ook wel burgerschapsparadigma genoemd. Wat dat inhoudt, zie je in het schema hieronder.

In dit burgerschapsparadigma blijft de regie bij de persoon. Hij of zij kiest, jij ondersteunt. Die ondersteunende houding komt tot uiting in je gedrag en in je woorden. Je sluit aan bij de leefwereld van de persoon en bij zijn of haar natuurlijke netwerk. Je weet wat hij of zij nodig heeft en waar je dat kunt vinden. Je weet dus goed de weg in de samenleving en schakelt de juiste hulpbronnen en personen in. Je probeert die samenleving te doordringen van het belang van inclusie en kunt duidelijk maken wat het oplevert.

	ZORGEN VOOR Defectparadigma	ZORGEN DAT Ontwikkelingsparadigma	ZORGEN MET Burgerschapsparadigma
Mensvisie	mens met beperkingen	mens met mogelijkheden	mede-mens
Status	patiënt	leerling	burger
Hulpverleners	arts/verpleegkundige	orthopedagoog/therapeut	ondersteuner/assistent
Hulpverlening	verzorging/behandeling	ontwikkeling/training	ondersteuning
Doel	goede zorg	competentie/zelfstandigheid	kwaliteit van bestaan/ zelfbepaling
Middel	zorgplan	ontwikkelingsplan	ondersteuningsplan
Instelling	instituut	speciale voorziening in samenleving	gewone voorziening in samenleving
Maatschappelijk	segregatie	normalisatie	inclusie





WAT BETEKEN HET VN-VERDRAG VOOR JOUW WERK?

SAMENGEVAT

VOORAF

ZORGEN VOOR

ZORGEN DAT

ZORGEN MET

Het profiel van een ondersteuner als bruggenbouwer:
(uit Sociale inclusie, Kröber & van Dongen, 2011):

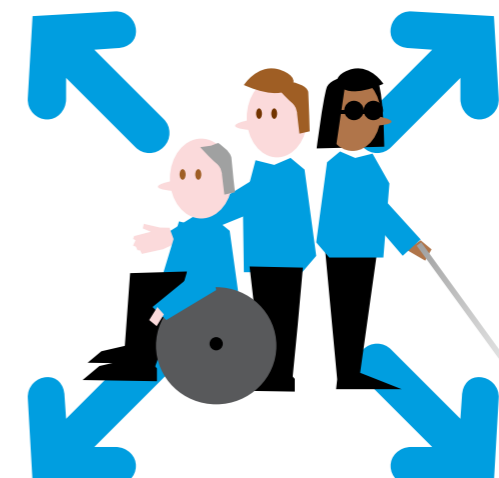


- Voelt zich verbonden met de persoon met een handicap
- Is een netwerker met een eigen groot netwerk
- Is vertrouwd met de lokale omgeving van de persoon
- Neemt de tijd om mensen te leren kennen
- Werkt niet strak volgens een rooster
- Werkt in de samenleving
- Is niet uit op controle
- Vertoont voorbeeld gedrag
- Is betrouwbaar
- Is stressbestendig
- Is creatief
- Is een ontplooiër

Om inclusie te laten slagen:

- 1 Ga je uit van mogelijkheden van mensen
- 2 Laat je de regie bij mensen met een beperking, ga om met diversiteit
- 3 Gebruik je strategieën voor ondersteuning in en met de samenleving
- 4 Inspireer je anderen en laat je je inspireren
- 5 Creëer je ruimte in de ondersteuning

In het [leerplatform Hard\(t\)](#) voor inclusie lees je meer over werken aan inclusie en welke methodieken je daarbij kunt benutten. Je kunt dan denken aan Persoonlijke Toekomstplanning, Sociale Rolversterking en Kwartiermaken.



1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

TERUG



VERDER



ZELF BEGINNEN IN DE ZORG?

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

**Wat kun je in je zorgorganisatie doen aan het VN-verdrag?
Een paar tips.**



- Verzin je **eigen plan**. Er zijn vele wegen mogelijk en één vaste route bestaat niet. Sluit aan bij jouw organisatie, jouw cliënten en jouw gemeente of regio.
- Doe het altijd **samen met mensen over wie het gaat**. Vraag wat zij belangrijk vinden.
- **Geef informatie over VN-verdrag**. Aan mensen die ondersteuning krijgen, aan medewerkers, aan familie en ook in het algemeen (aan de gemeente waar je werkt).
- Agendeer het VN-verdrag. Ga erover **in gesprek met elkaar**. Vraag aan de mensen om wie het gaat wat zij belangrijk vinden.
- **Breng obstakels in kaart**. Waar lopen mensen tegen aan, wat vinden zij echt lastig? Ga na wat beter of anders kan. Houd bijvoorbeeld samen een toegankelijkheidstest in gebouwen van jullie zorginstelling.
- Vergeet niet dat VN-verdrag gaat over **zelf keuzes kunnen maken**, gelijkwaardig behandeld worden door anderen, mee kunnen doen aan de samenleving zoals je zelf voor ogen hebt, het benutten van je talenten en het nastreven van je dromen over een goed leven.
- **Maak jezelf zichtbaar**. Geef uiting aan wat jullie doen, bijvoorbeeld met kunst, foto's, films, verhalentafels, toneel. Ga hiermee de boer op in de samenleving.
- **Experimenteer**. Start met kleine proeftuinen (bijvoorbeeld locaties) waar jullie inclusie op de agenda zetten. Kies met bewoners en medewerkers een aantal speerpunten. Begin klein, bijvoorbeeld met drie speerpunten, bouw daarna uit.
- **Zorg voor aansprekende ambassadeurs**, zowel mensen die ondersteuning krijgen als mensen die ondersteuning geven, en laat hen een voorbeeld zijn voor de rest van de organisatie.
- **Sluit aan bij wat er al gebeurt** in jullie stad of dorp en omgeving.
- **Waar een wil is, is een weg**. Wees constructief, draag oplossingen aan, kijk naar mogelijkheden en ga op zoek naar mensen die mee willen doen (de 'coalition of the willing')
- **Denk aan taal** (bijvoorbeeld noem iemands naam in plaats van 'mijn cliënt')
- **Kijk wat anderen doen**, zoek verbinding en leer van elkaar.
- **Begin gewoon!**

TERUG



VERDER



CASE

DE ZIJLEN WERKT AAN HET VN-VERDRAG

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

Het is niet los verkrijgbaar bij De Zijlen!

De Zijlen biedt zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en volwassenen met een verstandelijke beperking op diverse locaties in de provincie Groningen. Het merendeel heeft intensieve zorg en begeleiding nodig.

De organisatie heeft als missie 'betekenis boven beperking'. Een betekenisvol leven ervaren, gezien en gewaardeerd worden door de mensen om je heen, erbij horen en meedoen in de samenleving zijn hier onlosmakelijk aan verbonden. De missie van De Zijlen is sterk waarde gestuurd en bepaalt haar identiteit. Deze drijfveer wordt consistent in alle lagen van de organisatie nageleefd. Het is niet los verkrijgbaar bij De Zijlen.

De missie waarmaken

Inclusie is verweven in het fundament van de Zijlen zoals de missie 'betekenis boven beperking' en visie aanduiden. Inclusie is dus een fundamentele keuze. De Zijlen ziet het VN-verdrag als één van haar inspiratiebronnen voor hun manier van werken. Werken vanuit de missie en dus ook aan inclusie is doorleefd binnen alle delen van de organisatie. Samen anders organiseren, ruimte, vertrouwen en verantwoordelijkheid geven aan medewerkers zijn hierbij belangrijke sleutels. De medewerkers werken vanuit verschillende rollen in netwerken en community's. Dit betekent dat zij niet alleen in de samenleving zoeken naar samenwerking, nieuwe werkplekken en leuke activiteiten, maar ook hun eigen netwerk daarvoor inschakelen.

Samen lerend op weg naar een inclusieve samenleving

De Zijlen is een lerende organisatie en gelooft in de werkende weg. Vanuit kleine experimenten wordt gewerkt aan de grote dromen zoals de missie en visie verwoordt. Medewerkers krijgen het vertrouwen om verantwoordelijkheid voor hun eigen werk te nemen (regie op locatie), zeggenschap en eigenaarschap zijn

daarbij belangrijk. Mensen met een verstandelijke beperking kiezen bijvoorbeeld zelf waar ze willen wonen, medewerkers begeleiden hen in het keuzeprocess. En daarna volgt, hoe integreer je in de wijk? Welke behoefte hebben de bewoners van de woonlocatie? Hoe pak je dat aan als medewerker en wie betrek je daarbij? De medewerkers krijgen de ruimte om te leren en te experimenteren. Door zelf te doen en te ervaren, bereik je effect.

Voorbeelden

Het invullen van vrije tijd in de samenleving is een belangrijk thema bij De Zijlen. Hiervoor wordt onder andere samengewerkt met Sportimpuls en de Brug, een organisatie voor sport en bewegen voor mensen met een (verstandelijke) beperking in Groningen en Noord-Drenthe. Het, als vanzelfsprekend, vanuit De Zijlen ondersteunen van reguliere sportclubs hoort daarbij. Op terrein van onderwijs is participatie van gespecialiseerd kinderdagcentrum Maricja van De Zijlen in de brede school 't Sterrenpad een ander voorbeeld. In deze brede school werken twee basisscholen, kinderopvang en Maricja intensief samen aan een verrijkt en inclusief leerklimaat voor kinderen. Kinderen uit de regio gaan hier samen naar school. Op verschillende momenten doen de kinderen met elkaar activiteiten. Kinderen van de basisschool zijn bijvoorbeeld maatje van een kind wat Maricja bezoekt. Zo leren de kinderen dagelijks van elkaar. Ook leerkrachten en begeleiders doen een beroep op elkaars expertise.

Tips van De Zijlen

- Experimenteer, neem ruimte om te leren en uit te proberen.
- Doe het echt samen met de mensen over wie het gaat.
- Vraag aan mensen met een beperking wat zij zelf belangrijk vinden.
- Denk niet in te grote stappen, ook kleine acties zijn waardevol.





CASE

PRISMA WERKT AAN HET VN-VERDRAG

SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

Meer dan recht alleen

Prisma is een zorgorganisatie voor ondersteuning thuis, behandeling en dagbesteding voor mensen met een beperking. Prisma biedt ook woonlocaties in de provincie Noord-Brabant. De professionals werken vanuit de zorgdriehoek: de begeleider gaat samen met cliënt en netwerk aan de slag om ervoor te zorgen dat cliënt zo gelukkig en zelfstandig mogelijk is in zijn leven. Prisma bekrachtigde al op 10 december 2015 het VN-verdrag. Dit was het startsein voor het project 'Meer dan recht alleen' en de fotoreportage '[PS letMEbe](#)'. Het doel van het project is om de eigen organisatie naast de lat van de rechten van de mens te leggen. Het fotoboek toont de waarde van mensen en niet de beperking.

VN-proof

In 2015 is het VN-verdrag uitgebreid besproken met het cliëntenplatform. De informatie uit het verdrag is toegankelijk en levendig gemaakt door onder andere pictogrammen. In samenwerking met het lectoraat inclusie van de Hogeschool Zuyd ontwikkelde Prisma een projectplan. Ook is gemeten hoe het VN-verdrag leeft onder medewerkers en cliënten. Bij die eerste meting bleek dat het verdrag niet leeft bij cliënten en een klein beetje bij medewerkers.

Toegankelijkheid, gelijkwaardigheid & privacy

Het cliëntenplatform koos drie rechten waar Prisma mee aan de slag ging.

- **Toegankelijkheid**
Dit gaat niet alleen over fysieke toegankelijkheid maar zeker ook over het toegankelijk maken van informatie.
- **Gelijkwaardigheid**
Dit gaat over je gelijk voelen aan de ander. Bijvoorbeeld: Heeft de cliënt een stem in de selectieprocedure voor een nieuwe medewerker, of voel je je veilig om kritiek te uiten.

- **Privacy**

Het recht om even alleen te kunnen zijn. Dit is bijvoorbeeld van toepassing bij nachtzorg.

Een ander voorbeeld hoe Prisma werkt aan het VN-verdrag: 200 cliënten wonen in een beschermde woonomgeving op Landpark Assisië. Stemmen leeft niet onder deze cliënten. Er kwam in samenwerking met de gemeente Haaren wel een proefstemlokaal. Zo kunnen cliënten ervaren wat het is om te gaan stemmen.

Vergroten van bewustwording

Twee locaties van Prisma doen mee aan een proeftuin onder begeleiding van Hogeschool Zuyd. In die proeftuinen zijn allerlei activiteiten georganiseerd voor medewerkers en cliënten. Een medewerker van Hogeschool Zuyd heeft op een intensieve wijze feedback gegeven op het handelen van medewerkers. De professionals vertellen dat de activiteiten hen meer bewust hebben gemaakt van hun houding. Zo komen nu tijdens teamvergaderingen direct ideeën naar boven waarbij de cliënten betrokken worden. Bewoners hebben eigen vergaderingen zonder de aanwezigheid van begeleiders. Bij cliënten die niet kunnen praten, wordt goed naar het gedrag gekeken. Eén medewerker benadrukte: de kern is contact maken en goede zorg bieden. Het VN-verdrag is gewoon een andere deur die ook naar deze kern leidt.' Stichting breed zijn er inspiratiebijeenkomsten georganiseerd en is er een inspiratie box uitgereikt zodat op alle locaties bekendheid gegeven is aan het VN verdrag. Om het VN-verdrag te borgen in de organisatie is het opgenomen in de strategie van 2017 – 2020.

VN-Verdrag breidt zich uit als olievlek

Prisma heeft in december 2016 symbolisch het stokje van het VN-verdrag overgedragen aan drie andere zorgorganisaties: Siza, Pluryn en Cello. Zij besteden in 2017 extra veel aandacht aan het VN-verdrag in hun organisatie.



SAMENGEVAT

VOORAF

1

WAAROM DIT VERDRAG?

WAT IS HET VN-VERDRAG?

HET 16-PUNTENPLAN

STAP VOOR STAP

BETROKKENEN

2

WERKEN AAN INCLUSIE

VN-VERDRAG IN JE WERK

ZELF BEGINNEN IN DE ZORG

CASE: DE ZIJLEN

CASE: PRISMA

COLOFON

VILANS

Vilans, kenniscentrum voor langdurende zorg, ontwikkelt vernieuwende en praktijkgerichte kennis en versnelt de processen die nodig zijn om die kennis succesvol door te voeren. Dat doen we samen met verpleegkundigen, verzorgenden, huisartsen, specialisten, bestuurders, beleidsmakers, managers en patiëntenorganisaties. En in samenwerking met andere kenniscentra en onderzoeksinstituten. Zo houden we de zorg aan ouderen, gehandicapten en chronisch zieken efficiënt, betaalbaar en van goede kwaliteit.

Meer informatie vindt u op www.vilans.nl

Disclaimer

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid en met gebruikmaking van de meest actuele gegevens tot stand gekomen. Het is echter niet geheel uitgesloten dat de informatie in deze uitgave onjuistheden en/of onvolkomenheden bevat. Vilans aanvaardt geen aansprakelijkheid voor directe of indirecte schade ontstaan door eventuele onjuistheden en/of onvolkomenheden. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Deze uitgave mag zonder toestemming van Vilans voor niet-commercieel gebruik worden gedownload en verveelvoudigd. Delen uit deze tekst mogen worden overgenomen met bronvermelding. Voorts alle rechten voorbehouden.

AUTEURS

Inge Redeker, I.Redeker@vilans.nl
Marjolein de Meijer, M.deMeijer@vilans.nl

ONTWERP

Taluut | www.taluut.nl

© Vilans, februari 2017

CONTACTGEGEVENS

VILANS

Catharijnesingel 47
Postbus 8228
3503 RE Utrecht
030 789 23 00
info@vilans.nl
www.vilans.nl

CONTACTGEGEVENS

DE ZIJLEN (pagina 13)

Hanneke Vochtelo (adviseur Kennis & Innovatie)
Telefoon: (0594) 850 100
E-mail: hanneke.vochtelo@dezijlen.nl
www.dezijlen.nl

CONTACTGEGEVENS

PRISMA (pagina 14)

Rianne van Beurden
Telefoon: 06 - 22589022
E-mail: info@prismanet.nl
www.prismanet.nl